

УДК
687.016

ОЛЬГА РАДЧЕНКО, ЛІЛІЯ НАВОЛЬСЬКА
Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

ХУДОЖНЬО-ПЛАСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ СЦЕНІЧНИХ КОСТЮМІВ ДЛЯ СХІДНИХ ТАНЦІВ

***Мета.** Дослідження художньо-пластичних особливостей костюму для східного танцю як складного об'єкта дизайну та проєктування колекції сценічних костюмів.*

***Ключові слова:** сценічний образ, белди, давня культура, східний танець, проєктування.*

Постановка завдання. Дослідження передбачає виявлення закономірностей художнього формотворення сценічного костюма для східних танців, визначення естетичних і технологічних принципів його проєктування, а також розробку концепції колекції, яка поєднує традиційні художні образи зі сучасними дизайнерськими тенденціями. Особлива увага надається гармонізації між формою, кольором, фактурою та функціональністю виробу, що забезпечує зручність у русі та відповідність сценічним умовам.

Методи досліджень. Методологічну основу дослідження становлять історико-аналітичний, порівняльно-типологічний та художньо-конструкторський методи.

Результати досліджень. Мистецтво східного танцю є одним із найяскравіших проявів синтезу музики, пластики, колориту та символіки. Його витоки сягають давніх обрядових практик, у яких рух тіла поєднувався із сакральними уявленнями про гармонію між жінкою та природою. Упродовж століть цей вид танцю зберігав глибинний зміст, перетворюючись на своєрідний пластичний текст культури, де костюм відіграє роль не лише прикраси, а й засобу комунікації між виконавицею та глядачем. У східній традиції костюм завжди був невід'ємним елементом танцювальної мови - він не просто супроводжував рух, а створював його візуальне продовження, формував образ, що здатний передати найтонші відтінки емоцій і характеру. Історичний розвиток східного костюма демонструє поступовий перехід від ритуального значення до сценічного використання [1].

З початку XX століття мистецтво східного танцю почало активно інтегруватися у європейський сценічний простір. Голлівудські фільми, єгипетські кінострічки, театральні постановки створили новий тип сценічного костюма – «белда», який став символом східного танцю в уявленні сучасної культури. Цей тип костюма включає короткий оздоблений ліф, широкий пояс і легку спідницю зі шліцами або вставками з напівпрозорих тканин. Таке конструктивне рішення забезпечує свободу рухів і водночас підкреслює пластику тіла виконавиці, створюючи ефект візуального ритму [2] (рис.1).

У процесі дослідження історико-аналітичний метод дозволив простежити еволюцію форми сценічного костюма, його змістове наповнення та трансформацію декоративних елементів у різних культурних контекстах.

Порівняльно-типологічний аналіз дав змогу визначити спільні риси традиційного та сучасного східного вбрання, а також виявити ті особливості, які залишаються незмінними - гармонія пропорцій, орнаментальна насиченість, контраст блиску і матовості поверхонь. Художньо-конструкторський підхід забезпечив можливість адаптації традиційних форм до вимог сучасної сцени, з урахуванням ергономічних і технологічних аспектів. Також було проведено морфологічний аналіз елементів костюма - силуету, лінії крою, ритму декоративних членувань, співвідношення матеріалів різної фактури.

Рис. 1. Види традиційного одягу для східних танців для жінок

У результаті визначено, що пластичність тканини є визначальним чинником у формуванні художнього образу: саме від неї залежить, як костюм реагує на рух, як відображає світло й колір, як створює ефект «живої поверхні». Для реалізації цих завдань, зазвичай, перевага надається легким синтетичним матеріалам - шифону, органзі, сітці, трикотажу з еластичними волокнами, що забезпечують м'яке драпірування та стійкість форми.

Важливим етапом стало дослідження декоративного оздоблення як художнього засобу сценічної виразності. Згідно з концепцією східної орнаментики, кожен елемент несе певне символічне навантаження: коло - знак вічності, ромб - символ родючості, спіраль - відображення енергії руху. У сучасному дизайні ці мотиви трансформуються в стилізовані геометричні фрагменти, що органічно поєднуються із конструктивними лініями костюма. Бахрома, металеві ланцюжки створюють ритмічну пульсацію, яка відтворює темп танцю та підсилює візуальне сприйняття музичного супроводу [3].

У результаті проведених досліджень було визначено низку принципів, що забезпечують ефективність сценічного костюма. По-перше, це ергономічна доцільність: костюм має бути максимально адаптований до руху. По-друге, технологічна надійність: усі декоративні елементи повинні витримувати багаторазові навантаження під час виступів. По-третє, естетична цілісність: усі компоненти костюма мають підпорядковуватися єдиній художній концепції. Нарешті, по-четверте, культурна автентичність - повага до джерел, традицій, символів і форм, на основі яких створюється сучасна дизайнерська інтерпретація.

Колекція сценічних костюмів, створена за результатами дослідження, ґрунтується на принципах модульності та трансформації. Кожна модель може бути адаптована до різних номерів програми – завдяки знімним деталям, змінним поясам, накидкам або рукавам. Такий підхід не лише розширює функціональні можливості костюма, а й відповідає сучасним тенденціям сталого дизайну, де багаторазове використання і трансформаційність розглядаються як критерії економічної та екологічної ефективності (рис.2).

Рис.2. Колекція сценічних костюмів для східних танців

У процесі художнього проектування особливу увагу приділено гармонії між декоративністю та функціональністю. З одного боку, сценічний костюм має бути ефектним і яскравим, а з іншого - зручним, легким і безпечним для виконавиці. Тому під час розробки моделей враховано анатомічні особливості тіла, напрямки основних рухів, напруження тканини у зонах активної пластики. Розміщення декоративних елементів сплановано так, щоб вони не обмежували рухів і не перевантажували силует. Під час створення колекції здійснено експериментальні перевірки ескізних рішень у динаміці рухів. За допомогою відеоаналізу було визначено, як тканини реагують на обертання, стрибки та хвилюві рухи і які ділянки костюма потребують додаткового посилення або, навпаки, полегшення. Ці результати стали основою для вдосконалення конструктивних рішень: у зонах активного згину введено вузькі еластичні вставки, а в місцях з підвищеним навантаженням - додаткові підкладкові елементи.

Важливим аспектом є також колористична концепція колекції. Вона базується на принципі кольорової символіки: поєднання червоного та золотого створює образ пристрасної й енергійної. Композиційна структура кольору підпорядковується сценічній логіці освітлення: передбачено, що при зміні світлових акцентів тканини по-різному відбивають проміння, створюючи ефект переливів.

Отримані результати засвідчують, що сценічний костюм для східного танцю є складним об'єктом проектування, а художнє формотворення в цьому випадку виходить за межі традиційного проектування і набуває характеру синтетичного мистецтва, в якому поєднано функцію, емоцію та символ.

Висновок. Проведене дослідження дозволило розкрити закономірності формування колекції сценічних костюмів для східного танцю, визначити

естетичні та конструктивні принципи їх проєктування, обґрунтувати вибір матеріалів і технологій, що відповідають вимогам сучасної сцени. Запропонована колекція поєднує традиційні мотиви східного мистецтва з інноваційними рішеннями, зберігаючи автентичність і водночас надаючи образу сучасного звучання, демонструє потенціал інтеграції етнокультурної спадщини у сферу модного та сценічного костюма.

Література

1. Badawy A. The Art and Symbolism of Oriental Dance Costume. – Cairo: Institute of Egyptian Culture, 2020.
2. Kolosnichenko M. V., Yezhova O. V., Pashkevych K. V. Fashion and Costume Design Methodology: Cultural and Aesthetic Contexts. – Kyiv: KNUTD, 2022.
3. Choi J., Park H. Cultural Influence on Stage Costume Design for Dance Performance. – Journal of Performing Arts Design, 2023.
4. Yezhova O., Wu S. Exploring Design and Technological Aspects of Digital Fashion. – International Journal of Fashion Design, Technology and Education, 2024.
5. Al-Durra L. Traditional Elements in Modern Oriental Costume. – Amman University Press, 2021.

УДК

687.1:685.34

ВІКТОРІЯ КЕРНЕСШ, ДМИТРО СИДОРУК
 Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

РОЗРОБКА КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧОГО ВЗУТТЯ НА ОСНОВІ АРХІТЕКТУРНОГО СТИЛЮ БРУТАЛІЗМ

Мета. Дослідити можливості застосування архітектурного стилю бруталізм у дизайні жіночого взуття з використанням технологій 3D- моделювання, створити концепцію колекції, у якій підбори виступають головним композиційним елементом, натхненним архітектурними структурами та матеріальною естетикою бруталізму.

Ключові слова: 3D-моделювання, підбори, архітектура, бруталізм, дизайн взуття, форма, матеріали.

Постановка завдання. Сучасна мода все частіше звертається до архітектури як джерела натхнення, а сучасні цифрові технології відкривають нові можливості у проєктуванні взуття, особливо, у створенні складних об'ємно-просторових форм підборів.